

Nejtragičtější prohra v hokejových dějinách

Znemožněná obhajoba titulu v Londýně

Nadešla dlouho očekávaná sobota 11. března 1950. Den odletu mistrů světa na šampionát do Londýna. Již za pár dní se má ukázat, zda opět českoslovenští hokejisté dokáží porazit celý svět, všechny hokejové velmoci z Evropy i Ameriky... V ruzyňské odletové hale postával hlouček týmu, odlet byl stanoven na 11:30, veškerá výzbroj a výstroj již byla naložená ve stříbrné dakotě na ranveji... Čas odletu minul, mezi hráči se začala šířit zprvu lehká, později sílící nervozita. Vedoucí výpravy Matějka poslal hráče do kina s tím, že k odletu budou zanedlouho vyzváni. Pak se ale dozvěděli, že československým reportérům nebyla udělena víza, což komplikuje situaci. Hráči dostali na uvážení: odletí i bez novinářského doprovodu? Všichni byli pro odlet – vždyť reportéři víza jistě dostanou a brzy přiletí do Londýna za nimi. Vedoucí výpravy Matějka i náměstek SVTVS prof. Pokorný byli tímto rozhodnutím překvapeni. Ne, hráči prý musí projevit smysl pro kolektiv, bez reportérů se do Anglie neletí. Všichni domů, mimopražští do ubytovny v Tyršově domě, příští sraz v pondělí 13. března v deset dopoledne. Uvidíme, jak to dopadne s těmi vízy, pak padne definitivní rozhodnutí.¹⁾

Jedno je jisté: pravý důvod zrušeného letu hráčům nikdo nesdělil, ačkoli oni sami jej brzy vytušili. Již několik dní před plánovanou cestou se však začalo v tajnosti jednat, zda týmu cestu do Londýna povolit. Pomyslným jazýčkem na vahách byla snad krasobruslařka Ája Vrzáňová. Úřadující mistryně světa ve středu 8. března obhájila v Londýně titul. A rozhodla se zůstat venku. V Rudém právu vyšel článek tvrdě odsuzující její jednání: „... (Vrzáňová) Mluví o svobodě a myslí na požitkářský život, myslí na přepych zámožných vrstev, nemyslí na zbídačený život koloniálních národů, nevidí doupata ubožáků. Dává se do služeb těch, kteří považují válku i proti její vlastní domovině za jedinou možnou záchranu jejich panství. Dala se na cestu zrady...“²⁾ Mladá krasobruslařská hvězda však neměla víceméně na vybranou – pokud chtěla dále soutěžit a vítězit, musela zůstat venku. Podle rozhodnutí krasobruslařského svazu neměla odletět ani do Londýna. Jeden titul stačí, teď je třeba vyučovat krasobruslení v Sovětském svazu... Alenina matka však svaz přesvědčila, ať ještě jednou její dceru na šampionát pustí. Místo následného slíbeného pobytu v SSSR však své dceři naplánovala emigraci. Emigrace populární Áji vrcholné komunistické politiky polekala – a co teprve, kdyby venku zůstal celý československý tým? Taková ideologická ostuda! To se nesmí stát ani ve snu...

Nepovedená tragikomedie s vízy

A tak je narychlo vymyšlena a hráčům sdělena lživá výmluva. Reportérům Josefu Lauferovi a Otakaru Procházkovi, jenž na poslední chvíli nahradil Štefana Mašlonku, nebyla udělena britská víza. A bez reportérů jet nelze: situace by jistě zneužila emigrace, sama by vysílala na vlnách Svobodné Evropy reportáže ze zápasů, a to se nesmí dopustit. Kapitán Vladimír Zábrodský ještě na letišti po svých spoluhráčích chtěl, aby podepsali papír s prohlášením, že bez reportérů se šampionátu nezúčastní, ti však do jednoho odmítli. Nespokojení hokejisté si chtějí odlet vynutit, vždyť účast reportérů se jistě podaří na anglické straně nějakým způsobem vynutit, třeba i bojkotem. Vedoucí výpravy Matějka však nekompromisně ukončuje debaty a posílá hráče domů; ti tedy upínají svou naději k pondělku... Z některých náznaků si teď můžeme uvědomit, že let jistě nebyl jen přeložen, ale již v sobotu byla účast Československa na mistrovství jistě zrušena. Bagáž hráčů, která mohla klidně do pondělka zůstat v leteckém speciálu, se přesunula do skladiště (kde zavazadla agenti StB důkladně prohledali a získali důkazy pro pozdější vykonstruovaný proces) a navíc hráči, již měli v těch dnech doladovat svou formu a plně se koncentrovat na nadcházející utkání, dostali volno a mohli si dělat, co se jim zlíbilo. Být dva dny před takovým turnajem bez

¹⁾) Macků, Jiří, Utajené stránky hokejové historie 1 (Zapřené Generace, Obětovaní šampióni), TYPO JP, Praha, 2004, strana 212

²⁾) Macků, Jiří, Utajené stránky hokejové historie 2 (Kauza Zábrodský, Na oltáři komunismu), TYPO JP, Praha, 2005, strana 124

tréninku – není to podivné? Hráči si to uvědomovali, avšak jasný signál k tomu, že se do Londýna nepodívají, v tom neviděli...³⁾

A konečně, jak viděli situaci kolem víz její nevinní aktéři, rozhlasoví reportéři? Ve své autobiografii Hokej můj osud, vydané poprvé v roce 1960, toho nemohl Josef Laufer ještě mnoho sdělit. Neúčast na šampionátu tedy okomentoval jen pár slovy: „V letech 1950 a 1951 se nezúčastnilo Československo mistrovství světa a Evropy, a na domácí a zahraniční led nastoupila nová generace našich hokejistů.“⁴⁾ Mimochodem, nová generace nutně musela nastoupit, když tu „starou“ (lze hráče, jako byl tehdy jednadvacetiletý Augustin Bubník, označit snad za staré?) komunisté poslali do lágrů... Až po několika letech Laufer řekl: „Já za svou osobu jsem se domníval, že pouze vyšší politické cíle znemožnily start.“⁵⁾ Ano, lež režimu byla záhy odhalena, leč nic to neměnilo...

Když se reportéři Procházka s Lauferem v sobotu dověděli, že jejich víza ještě nejsou hotová, druhý jmenovaný hned zvedl telefon a volal na letiště, ať se na něj a na Procházku nečeká, že přiletí za týmem v pondělí. Vždyť nebyli na výpravu nijak vázání, pasy měli oba u sebe a v minulosti běžně jezdili sami. Proč však vyvstal problém s udělením britských víz? Na vině nebyl Londýn, jak samozřejmě komunisté prohlásili. Prsty měl v situaci československý režim, který zařídil, aby Československý rozhlas na poslední chvíli bez udání důvodu vyměnil původně nominovaného reportéra Štefana Mašlonku za náhradníka Otakara Procházku. V této časové tísní nebylo těžké předpokládat, že britský konzulát nestihne Procházkovu vízum vyříditi včas. A vhodná záminka pro odložení či dokonce zrušení odletu hráčů byla na světě.

Anglické ministerstvo zahraničí však vyvinulo po několika telefonátech nečekané úsilí a již v sobotu krátce po poledni bylo udělení víza pro Otakara Procházku československému hokejovému ústředí telefonicky potvrzeno. O dvě hodiny později dorazilo i v telegrafické podobě. Hráči mohli tedy v klidu odletět, dokonce spolu s oběma reportéry, jen s několikahodinovým zpožděním. Nestalo se. Hráči tedy museli přečkat víkend a když se konečně dočkali pondělí, opět čekali. Již ráno je sice pracovnice sekretariátu hokejového ústředí uklidnila, že víza pro reportéry jsou připravená. Jenže kolem jedné hodiny přichází definitivní rozhodnutí přímo z ÚV KSČ: start československého mužstva v Londýně je zrušen. Tečka. Starého sokolského starostu Josefa Truhláře, který se stal poslem špatné zprávy, zaplavila vlna dotazů. Vždyť víza již o víkendu mohla vidět celá Praha, Britské informační středisko sídlící v centru města je vystavilo ve své výkladní skříni. Chodily si je prohlédnout davy lidí, někdo tedy dostal nápad rozkopat ulici a výlohu obehnat bedněním... Teorie o neudělených vízech se prostě zhroutila jako domeček karet, ale komunisté se jí v žádném případě nehodlali vzdát. Starosta Sokola Truhlář se hráčům nešťastně přiznává, že on o zákazu jejich účasti v Londýně nerozhodl, že pouze dostal příkaz tuto neblahou novinku týmu oznámit...

Hráči, kterým byla v tu chvíli celá komedie kolem víz nad slunce jasná a pochopitelně jimi lomcoval vztek a bezmoc, byli požádáni, ať se v klidu rozejdou do svých domovů. Stranický funkcionář a vedoucí výpravy Matějka je ještě jedou ujistil opakovanou lží - čímž jen přilil olej do ohně: „Angličané odmítli vystavit víza reportérům. V tuto chvíli je nutné být solidární, je třeba si uvědomit, co sleduje chování anglických úřadů k našemu zřízení, důvody neudělení víz mají hluboký politický význam, ke kterému nelze klidně přihlížet, jistě jako příslušníci lidově demokratického státu uznáte, že neodletět je správné...“⁶⁾

Přisadil si i prof. Pokorný s poznámkou, proč se hráči tolik diví, když už v sobotu na letišti přece

³⁾ Macků, Jirí, Utajené stránky hokejové historie 2 (Kauza Zábrodský, Na oltáři komunismu), TYPO JP, Praha, 2005, strana 114 - 115

⁴⁾ Laufer, Josef, Hokej můj osud, druhé vydání, Mladá fronta, Praha, 1962, strana 164

⁵⁾ Macků, Jirí, Utajené stránky hokejové historie 2 (Kauza Zábrodský, Na oltáři komunismu), TYPO JP, Praha, 2005, strana 117

⁶⁾ Macků, Jirí, Utajené stránky hokejové historie 2 (Kauza Zábrodský, Na oltáři komunismu), TYPO JP, Praha, 2005, strana 118

rozhodli, že bez reportérů nikam neletí. Vždyť takové prohlášení podepsal jen Vladimír Zábrodský! A ten brání, že neměl na výběr; proč ale také prohlásil, že neručí za pondělní formu celého týmu? Dnes v těch slovech vidíme připravované alibi, či dokonce další důvod vedoucí k odřeknutí účasti na londýnském šampionátu... Zábrodský i přes výzvy spoluhráčů odmítl složit demonstrativně funkci kapitána. Byl zvláštní osobností, přes nespornou autoritu stál vždy mimo většinu přátelských vztahů v týmu – a jak se později ukázalo, měl ve vykonstruované kauze s Bózou Modrým a týmem svých reprezentačních spoluhráčů specifickou roli. Ironií osudu je, že právě brankáře Modrého, hlavní oběť celého případu, označil za svého nejlepšího přítele...

